

Tsynkalovskiy i kraj. Materialy IX naukovoï istoriko-kraieznavchoï mizhnarodnoï konferentsii 20–23 sichnia 1998 r. / Vidp. redaktor H.V. Bondarenko. – Lutsk: Nadstyria, 1998. – 297 s. St.30–32.

35. Ustyluzkyi narodnyi muzei Ihoria Stravinskoho [Elektronnyi resurs] // Muzeinyi prostir Volyni – Rezhym dostupu: http://volyn-museum.com.ua/index/ustiluzkij_narodnij_muzej_igorja_stravinskoho/0–35.

36. Yureneva T. Y. Muzevedenye / T. Y. Yureneva. – M.: Akademicheskyy Proekt, 2007. – 560 s.

Bilo L. M., postgraduate, Lesya Ukrainka East European National University (Ukraine, Lutsk), lybchik80@gmail.com

The research work of Volyn museums (1991–2016)

The scientific research work of Volyn museums during 1991–2016 years is analysed in the article. There are the changes defined, that had happened in this field of museum work due to the refusal of Soviet principles of museum work organization, the application of the national museum workers to the theoretical workings out and practical experience of the foreign scientists. The main forms of the regional museums scientific work during the period are characterized: their workers' study of the museum collections and museum objects, the famous Volyn people biographies; the conducting of the targeted and complex field investigations with the purpose to discover the objects of the museum significance and documenting of the processes and phenomena in the society and nature; the research work at the scientific centres, archives and libraries or Ukraine, Poland, Byelorussia; the preparing and carrying out of the scientific conferences, seminars, round tables; the writing and publication of the scientific and popular science works. The new courses of the research work of the museums are payed attention to, – the study of the museum audience, the formation of the museum development strategies, the problems of the improvement of the scientific research work in the museums of the region.

Keywords: expedition, museum, museum object, scientific research work, museum sociology, Volyn region.

* * *

УДК 94(477):329(093)«1990/1999»

Кизименко І. О.,

кандидат історичних наук, доцент кафедри філософських і соціальних наук, Київський національний торговельно-економічний університет (Україна, Київ), irochka.irishka@gmail.com

СТАНОВЛЕННЯ ПРОФСПІЛКОВОГО РУХУ УКРАЇНИ 90–х РР. ХХ СТ. У ВІТЧИЗНЯНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ

Робота присвячена комплексному та об'єктивному аналізу вітчизняної історіографії з питань становлення та діяльності профспілкового руху України 90–х рр. ХХ ст. Розглянуто різні точки зору на процес становлення профспілкового руху в Україні.

Ключові слова: Україна, профспілковий рух, історіографія.

На початку становлення незалежності України профспілковий рух став об'єктом дослідження вітчизняних істориків, політологів, соціологів, економістів, однак, вони зосередились переважно на вивченні окремих питань діяльності Федерації профспілок України та інших профоб'єднань. Водночас немає жодної роботи з комплексного вивчення цієї проблеми. Це зумовлює велику складність предмету дослідження, мету та наукову актуальність.

Серед історичних праць, присвячених проблемам профспілкового руху в Україні, можна виділити три групи. До першої групи належать роботи, в яких дається загальна характеристика сучасного профспілкового руху в Україні.

Першою узагальненою працею на цю тему став довідник О. Голобуцького, Ю. Докуніна та В. Кулика «Сучасний профспілковий рух в Україні» [1]. В ньому зроблена спроба охарактеризувати усі профспілки в сучасній Україні, а саме:

- 1) Федерацію профспілок України;
- 2) Національну Конфедерацію профспілок України;

3) Всеукраїнське профспілкове вільне об'єднання солідарності трудівників;

4) Вільні профспілки України;

5) Студентські профспілки України.

Заслугує на увагу схема, за якою дослідники розглядають кожне профспілкове об'єднання: історія створення, сучасний стан профоб'єднання та його діяльність, статутні особливості.

Особливістю цього дослідження є те, що воно дає можливість сформулювати власну думку про кожне профспілкове об'єднання України і дати йому оцінку. Важливим є висновок авторів, що участь профспілок в процесі економічних та соціальних перетворень сприятиме забезпеченню миру та злагоди у державі.

Разом з тим, головним недоліком цього дослідження є те, що в характеристиці діяльності Федерації профспілок України відчувається деяка необ'єктивність. Наприклад, автори довідника називають Федерацію профспілок України «офіційними» профспілками, а усі інші профоб'єднання – «альтернативними».

Оригінальною за задумом та тематикою стала книга колективу авторів за редакцією Ю. Вишневецького «Роль профспілок в Україні удавана і справжня» [2]. У ній проаналізовано роль профспілок в Україні в порівнянні з профспілковими об'єднаннями країн Заходу і колишнього СРСР. Розглянуто функції профспілок на різних рівнях: виробничої ланки, підприємства, населеного пункту, регіону, галузі, країни в цілому.

У дослідженні використано вітчизняні та закордонні наукові довідки, чимало архівних матеріалів, результати соціологічних досліджень, повідомлення засобів масової інформації, власні відомості дослідників.

Авторам притаманне досить критичне ставлення як до кожної з українських профспілок, так і до їхніх партнерів чи опонентів серед політичних і владних структур. У даному дослідженні переконливо аргументується необхідність дотримання соціального партнерства як єдиної альтернативи взаємній ворожнечі різних суспільних верств. Можна дійти висновку, що ця точка зору дослідників заслуговує на врахування органами державної влади, політичними партіями і самими профспілками.

Другу групу літератури, що стосується розвитку профспілкового руху, складають матеріали наукових конференцій. В них, хоча і в досить лаконічній формі, автори торкалися як загальних питань профспілкового руху, так і окремих аспектів проблеми. Значним вкладом у вивчення даної проблеми був вихід ювілейного збірника матеріалів наукової конференції «90 років виникнення масового профспілкового руху в Україні» [3], яка проходила в Києві 24 листопада 1995 року. На цій конференції були представлені дослідження понад 50 авторів. Їх тематика охоплювала не лише 90–літній історичний проміжок, а й значну гаму специфічних аспектів діяльності профспілок, а саме: проблеми національних меншин та окремих регіонів, соціальне партнерство, молодіжний, в тому числі студентський рух, соціальна адаптація і підготовка кадрів, охорона навколишнього середовища та підвищення ролі профспілок у цьому процесі.

Помітним став інтерес дослідників до таких проблем сучасного профспілкового руху, як: безробіття і соціальний захист населення, завдання профспілок

України в програмі економічних перетворень, взаємовідносини профспілок з політичними партіями.

Разом з тим, на жаль, залишилися поза увагою наступні питання: історіографія вивчення історії профспілок та участь профспілок у міжнародному профспілковому русі.

До третьої групи літератури належить низка монографій і статей, в яких висвітлювалися окремі аспекти діяльності профспілок України.

Найбільш детально актуальні проблеми сучасного профспілкового руху розглядаються в статтях М. Головка, М. Дубровського, Є. Кравця, В. Кулика, Г. Осового [4].

Так, М. Головка одним з перших зробив спробу дати класифікацію сучасних профспілкових об'єднань в Україні, а також окреслив коло основних проблем, з якими зустрілися профспілки в умовах незалежності України.

У статті М. Дубровського дається порівняльний аналіз стану сучасного профспілкового руху в країнах СНД, і враховуючи загальні умови розвитку профспілкового руху, характеризуються профспілкові об'єднання України.

Є. Кравець, у своїй науковій праці, зупинився на проблемах профспілкового руху в нових політичних та економічних умовах, процесу реформування в профспілках, особливостях організаційної роботи з урахуванням поточного моменту, фінансової політики і питаннях організаційного зміцнення профспілок.

Серед публікацій, які стосувалися деяких окремих питань роботи профспілок України, також слід виділити праці Г. Осового. У статті «Теорія і практика обговорення та укладення колективних договорів і угод в Україні» автор проаналізував сучасну практику укладення і виконання колективних договорів, об'єктивні та суб'єктивні причини, що впливають на стан колективно-договірної роботи, а також прокоментував основні положення Закону України «Про колективні договори і угоди». Це була перша стаття, в якій розглядалися питання укладання та виконання колективних договорів і угод Урядом та Лігою профспілок України, адже за останні роки в Україні масштабних досліджень з цієї проблеми майже не проводилися.

Серед чисельних публікацій відрізняються ті, в яких автори намагаються проаналізувати сутність соціального партнерства. Безпосередньо проблемам соціально-трудових відносин присвячені роботи Ю. Буздугана, І. Гладкого, М. Дубровського, В. Жукова, А. Колота, Ю. Мальчина, О. Порфімовича, О. Стояна, А. Садовенка [5].

Окремі питання сучасного профспілкового руху піднімаються також в статтях В. Августимова, С. Влада, Г. Голеусової, В. Фат'ка [6].

Такому аспекту діяльності Федерації профспілок України, як охорона праці, присвячений навчальний посібник В. Мазура, в якому автор узагальнив та систематизував матеріали законодавчих і нормативних актів з хорони праці станом на початок вересня 1994 року [7]. У посібнику висвітлені питання виробничого травматизму і професійних захворювань, докладно розглянуто порядок розслідування та обліку нещасних випадків, створення служби охорони

праці, розкриваються можливості комплексного підходу до вирішення питань організації навчання та функціонування системи управління охороною праці на основі екологічних методів управління.

Г. Стоян у своїй кандидатській дисертації проводить дослідження форм і методів діяльності Федерації профспілок України, її членських організацій, роль профспілкового руху у процесі соціально-економічних перетворень в Україні протягом 1992–1997 рр. Автор висвітлює у своїй роботі такі питання як стратегія і тактика профспілок в умовах незалежності України, діяльність профоб'єднань України у сфері виробництва, соціальний захист трудящих та членів їх сімей [8].

Таким чином, аналіз опублікованої літератури, в якій розглядаються проблеми сучасного профспілкового руху в Україні, дозволяє зробити висновок, що українські історики, публіцисти зробили помітний внесок у розкриття важливих питань діяльності Федерації профспілок України. З історіографічного огляду також виходить, що окремі конкретно історичні аспекти даної теми перебувають у стані ранньої розробки. Поза увагою дослідників залишаються такі важливі напрямки діяльності Федерації профспілок України, як: робота у сфері виробництва, соціальний захист трудящих, законодавча діяльність та роль профспілок в процесі прийняття Конституції України.

Для дослідження діяльності українських профспілок, важливе значення має аналіз документальних джерел. Усі вони можуть бути поділені на кілька груп.

Першу групу джерел складають державні документи, серед яких: Закони Верховної Ради України, 3 проекти Конституції України, Декларація про Державний суверенітет України, Конституція України 1996 року, Постанови Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України. Ці джерела дають змогу визначити позицію керівництва країни щодо профспілок. Вони містять підсумок взаємодії профспілок та керівництва держави в законодавчому процесі.

Другу групу складають документи Федерації профспілок України, її членських організацій, програми Федерації профспілок України, статuti Федерації профспілок України, статuti членських організацій. Ці документи – підсумок теоретичної діяльності Федерації профспілок України, тому що прийняття Програми та Статуту створило основу для подальшої практичної діяльності цієї громадської організації.

До третьої групи джерел можна віднести виступи Президента України, лідерів держави, профспілок під час з'їздів, конгресів, пленумів, урочистих зборів та інших заходів, пов'язаних з діяльністю профспілок. Вони дають можливість ознайомитися з поглядом керівництва держави та профспілок.

Четверта група джерел – це інформаційні повідомлення прес-служби Федерації профспілок України. В них висвітлюються найрізноманітніші питання профспілкового життя – рішення конгресів, президії Федерації профспілок України, профспілкові акції, хід переговорного процесу з питань укладення тарифних угод; матеріали засідань «круглих столів», роботи семінарів, міжнародних конференцій та інших численних заходів.

До п'ятої групи джерел належить періодична преса. Серед періодичних видань варто виділити: «Голос

України», «Урядовий кур'єр», «Демократична Україна», «Профспілкова газета», журнал «Профспілки України», «Вісник Федерації профспілок України». З цих джерел можна отримати інформацію про офіційну думку керівництва України, лідерів Федерації профспілок України щодо проблем сучасного профспілкового руху, соціально-економічного захисту трудящих, вирішення профспілками нагальних питань.

Шоста група – це матеріали офіційної статистики Міністерства статистики України, результати соціологічних досліджень, які проводилися Інститутом економіки промисловості Національної академії України і Федерацією профспілок України. Критичне використання цих джерел дозволяє більш об'єктивно та глибоко проаналізувати місце та роль профспілок, їх вплив у суспільстві.

Отже в умовах державної незалежності України зростає зацікавленість до проблем профспілкового руху. Дослідження історії профспілкового руху в сучасних умовах, вироблення на цій основі практичних рекомендацій дозволить поставити діяльність профспілок на наукове підґрунтя, надасть змогу уникнути помилок в повсякденній роботі.

Згідно з розглянутою і опрацьованою літературою вітчизняних дослідників 90-х рр. ХХ століття можна стверджувати лише про фрагментарність вивчення профспілкового руху. Однією з причин цього є те, що реально відкритими для дослідників є лише структури профспілок, що входять до ФПУ. Найвичерпнішими дослідженнями, що відтворюють сучасні тенденції діяльності профспілок, є наукові доробки викладачів Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України, Харківського соціально-економічного інституту, а також деяких дослідників, що самостійно займаються вивченням профспілкової проблематики. Але наука не має права зосереджуватися тільки на тому, що є легкодоступним у вивченні. Об'єктивний аналіз стану профспілкового руху в Україні, відтак можливий лише за умов висвітлення діяльності усіх профспілкових об'єднань, незалежно від того, яка їх чисельність чи статус, можливості впливу, форми і методи діяльності, галузі, в яких вони створені і працюють.

Список використаних джерел

1. Голобуцький О. Сучасний профспілковий рух в Україні: Серія «Скелюзив» / [Голобуцький О., Докунін Ю., Кулик В.]. – К.: Фонд «Українська перспектива», 1996. – Вип.5. – 65 с.
2. Вишневецький Ю. Роль профспілок в Україні удавана і справжня / [Вишневецький Ю., Міщенко О., Півнев С., та ін.]. – Київ: Фонд демократії, 1997. – 300 с.
3. 90 років виникнення масового профспілкового руху в Україні: Матеріали наукових конференцій. «Профспілковий рух в Україні: актуальні проблеми теорії, історії і сучасності присвячений 90-річчю виникнення масового профспілкового руху в Україні» / Федерація профспілок України. Академ. праці і соціал. відносини ФПУ. – К.: Логос, 1996. – 248 с.
4. Осовий Г. В. Актуальні проблеми профспілок України в умовах прискорення економічних реформ // Україна: аспекти праці. – 1995. – №1–2. – С.64–67; Головка М. Л. Проблеми сучасного профспілкового руху в Україні // Український історичний журнал. – 1996. – №3. – С.81–90; Кулик В. Профспілковий рух України: проблеми та перспективи // Нова політика. – 1996. – №6. – С.15–23; Дубровський М. Л. Профспілки і перехід суспільства до ринкових відносин // Профспілки України. – 1996. – №1–2. – С.35–39; Кравець Є. У розколі ніхто не зацікавлений // Профспілки України. – 1996. – №1–2. – С.40–44.

5. Стоян О. М. Політика соціального партнерства поки що відсутня // Віче. – 1995. – №9. – С.93–98; Порфимович О. Соціальне партнерство: пошук підходів // Політика і час. – 1994. – №4. – С.46–50; Мальчин Ю., Садовенко А. Єдиний шлях суспільного миру і злагоди // Профспілки України. – 1995. – №3–4. – С.2–4; Садовенко А. Соціальне партнерство – об'єктивна потреба розбудови демократичної України // Розбудова держави. – 1995. – №7–8. – С.42–48; Дубровський М., Жуков В. Структура, зміст процесу соціального партнерства // Профспілки України. – 1995. – №1–2. – С.9–15; Бuzдуган Ю. Правові засади становлення соціального партнерства в Україні / Соціальний діалог і трипартизм в Україні: завдання та перспективи. – Київ, 1996. – 2–3 квітня. – С.58–75.

6. Влад С. Ринок без профспілок? // Голос України. – 1992. – 11 листопада; Фат'ко В. Л. Профспілки політизуються // Трибуна. – 1994. – №3–4. – С.35–36; Голєусова Г. З. Система соціального забезпечення. Роль профспілок // Профспілки України. – 1996. – №3–4. – С.2–22. Августимов В. Л. Роль організації роботодавців у соціально-трудових відносинах в Україні // Соціальний діалог і трипартизм в Україні: завдання та перспективи. – Київ, 1996. – 2–3 квітня. – С.58–75.

7. Мазур В. Г. 1000 вопросов и ответов по охране труда. – К., 1995. – 230 с.

8. Стоян Г. О. Професійні спілки України (1992–1997 рр.): Дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Стоян Ганна Олександрівна. – Донецьк, 1998. – 230 с.

References

1. Golobuc'kyj O. Suchasnyj profspilkovyj ruh v Ukraini: Serija «Jekskluzyv» / [Golobuc'kyj O., Dokunin Ju., Kulyk V.]. – K.: Fond «Ukrain's'ka perspektyva», 1996. – Vyp.5. – 65 s.
2. Vyshnev's'kyj Ju. Rol' profspilok v Ukraini udavana i spravzhnja / [Vyshnev's'kyj Ju., Mishhenko O., Pivnev Je., ta in.]. – Kyi'v: Fond demokratii', 1997. – 300 s.
3. 90 rokov vynyknennja masovogo profspilkovogo ruhu v Ukraini: Materialy naukovyh konferencij. «Profspilkovyj ruh v Ukraini: aktual'ni problemy teorii', istorii' i suchasnosti prysvjachenij 90-richchju vynyknennja masovogo profspilkovogo ruhu v Ukraini» / Federacija profspilok Ukrainy. Akadem. pracj i social. vidnosyny FPU. – K.: Logos, 1996. – 248 s.
4. Osovyj G. V. Aktual'ni problemy profspilok Ukrainy v umovah pryskorennja ekonomichnyh reform // Ukrain'a: aspekty pracj. – 1995. – №1–2. – S.64–67; Golovko M. L. Problemy suchasnoho profspilkovogo ruhu v Ukraini // Ukrain's'kyj istorychnyj zhurnal. – 1996. – №3. – S.81–90; Kulyk V. Profspilkovyj ruh Ukrainy: problemy ta perspektyvy // Nova polityka. – 1996. – №6. – S.15–23; Dubrov's'kyj M. L. Profspilky i perehid suspil'stva do rynkovyh vidnosyn // Profspilky Ukrainy. – 1996. – №1–2. – S.35–39; Kravec' Je. U rozkoli nihto ne zacikavlenyj // Profspilky Ukrainy. – 1996. – №1–2. – S.40–44.
5. Stojan O. M. Polityka social'nogo partnerstva poky shho vidсутnja // Viche. – 1995. – №9. – S.93–98; Porfimovych O. Social'ne partnerstvo: poshuk pidhodiv // Polityka i chas. – 1994. – №4. – S.46–50; Mal'chyn Ju., Sadovenko A. Jedyjnyj shljah suspil'nogo myru i zlagody // Profspilky Ukrainy. – 1995. – №3–4. – S.2–4; Sadovenko A. Social'ne partnerstvo – ob'ektyvna potreba rozbudovy demokratychnoi' Ukrainy // Rozbudova derzhavy. – 1995. – №7–8. – S.42–48; Dubrov's'kyj M., Zhukov V. Struktura, zmist procesu social'nogo partnerstva // Profspilky Ukrainy. – 1995. – №1–2. – S.9–15; Buzdugan Ju. Pravovi zasady stanovlennja social'nogo partnerstva v Ukraini / Social'nyj dialog i trypartyzm v Ukraini: zavdannja ta perspektyvy. – Kyi'v, 1996. – 2–3 kvitnja. – S.58–75.
6. Vlad S. Rynok bez profspilok? // Golos Ukrainy. – 1992. – 11 lystopada; Fat'ko V. L. Profspilky polityzujut'sja // Trybuna. – 1994. – №3–4. – S.35–36; Goleusova G. Z. Sistema social'nogo zabezpechennja. Rol' profspilok // Profspilky Ukrainy. – 1996. – №3–4. – S.2–22. Avgustimov V. L. Rol' organizacij robotodavciv u social'no-trudovyh vidnosynah v Ukraini // Social'nyj dialog i trypartyzm v Ukraini: zavdannja ta perspektyvy. – Kyi'v, 1996. – 2–3 kvitnja. – S.58–75.
7. Mazur V. G. 1000 voprosov i otvetov po ohrane truda. – K., 1995. – 230 s.
8. Stojan G. O. Profesijni spilky Ukrainy (1992–1997 rr.): Dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / Stojan Ganna Oleksandrivna. – Donec'k, 1998. – 230 s.

Kuzymenko I. O., Ph.D. in History, docent of Department of Philosophy and Social Sciences Kyiv National University of Trade and Economics (Ukraine, Kyiv), irochka.irishka@gmail.com

Trade Union movement of the Ukraine in nineties of XX century in national historiography

The study is dedicated to complex and objective analysis of national historiography on issues relating to formation and operation of trade union movement of the Ukraine in nineties of XX century. Different perspectives on the process of the trade union movement in Ukraine.

Keywords: Ukraine, trade union movement, historiography.

* * *

УДК 94(477.8)

Мерінг В. О.,
аспірант, Київський національний університет
ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ),
gileya.org.ua@gmail.com

**ПРОБЛЕМА ЗБЕРЕЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ
СПАДЩИНИ УКРАЇНИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ
ПАЛАЦУ МЕРІНГІВ У СТАРИХ ПРИЛУКАХ)**

На основі джерельного матеріалу, здійснено аналіз історії виникнення та розбудови палацу у Старих Прилуках – села Липовецького району Вінницької області. Головну увагу приділено впливу родини Мерінгів на перебудову палацу та навколишньої території. Палац був виконаний як необарокова копія Маріїнського палацу в Києві. Інтер'єр будівлі в стилі ампір – поєднання ісламських східних мотивів та неокласицизму.

Ключові слова: Мерінг, палац, Нова Гребля, Стара Прилука, ландшафт.

У період розбудови української незалежної держави важлива роль повинна приділятися вивченню історичного минулого наших міст і сіл, які формують фундамент багатовікової історії України. Значний науковий інтерес представляє вивчення ролі відомої особи і навіть цілих знаменитих родин країни. Саме до таких родин належить сім'я Мерінгів, доля якої пов'язана з Києвом та Старими Прилуками.

Сьогодні зростає суспільна увага до проблем розвитку української мови, освіти, культури. Однак, відсутність в пострадянському українському суспільстві традицій меценатства, благодійності, спрямованої на підтримку культури та мистецтва, ставить на межу руйнацію історичної спадщини. Особливо це стосується палаців Львівщини, Тернопільщини, Вінниччини. Пам'яткою старовинної архітектури є палац Мерінгів у Старих Прилуках.

В «Історії міст і сіл УРСР. Вінницька область» надається характеристика села Стара Прилука, яке розташоване на лівому березі річки Десна за 38 км від районного центру (м. Липовець Вінницької області) і за 10 км від залізничної станції Турбів [1].

Вперше Прилука згадується в Літописі Руському в лютому – березні 1146 року, коли князь Галицький Володимир Володаревич воюючи з Київським великим князем Всеволодом по дорозі до Києва «приде Володимирь і взя Прилуку» [2].

Прилука лежала тоді на так званій Болохівській землі, а межі її лежали від річки Хомора аж до верхів'я Богу (Бугу) [3]. Київська Русь XI–XII століття розширювала свої кордони за рахунок приєднання до своїх земель територій степового люду. Земля Болохівська відділяла Галич від Києва і по ній тягнувся вальний тракт (головна дорога із заходу на схід), за що княжата галицькі та київські ворогували між собою,

доводячи на неї свої права й часто зі зброєю сюди прибігали [3].

У 1241 році Данило Галицький болохівські міста (Кудин, Губин, Кобут, Городець Бужинський, Дядьків) знищив дощенту [3], а хто залишився живим, тікали аж до низин Дніпра.

Прилука, розташована у межиріччі Дніпра і Богу, через неї татари потрапляли до краю, які від смерті Хаджі-Гірея (1446) періодично нападали на Брацлавщину. Після вигнання татар литовцями, Прилука та її околиці довго не залюднювались [3].

Прилука з'являється як нове поселення вже будучи власністю князів Збаражських (у сучасній літературі Збаразькі). Вважають, що її засновником був князь Микола Андрійович Збаражський [3]. Після його смерті в 1574 році Прилука перейшла до сина Януша Збаражського, воєводи брацлавського, що перебував на цій посаді 32 роки й помер у 1608 році, який будує там оборонний замок, укріплює його валами на 168 сажнів з кожного боку й висотою до 4,5 сажнів. Від замку до р. Десни тягнеться вал довжиною 494 сажні та висотою 4 сажні [3]. За Януша Прилука з маленького містечка перетворилася у фортецю з укріпленим замком, який повинен був охороняти кордони Речі Посполитої від татар. В історичних джерелах цю фортецю назвали «Твердынею» [3].

З часу забудови замку людність не лише в самій Прилуці, але в ближчій окрузі збільшувалася, спливала вона з глибин краю, найперше з Волині.

Так, Еріх Лясота, посол австро-німецького цісаря в 1594 році проїздив у Прилуку та залишив свій опис: «Прилуки – велике, нове укріплене місто з замком, в ньому є 4 тисячі домів над річкою Десницею. Місто це оточене прекрасними, просторими і родючими ланами та пасовиськами, серед котрих розташовані поодинокі маленькі дивні будинки зі стрільницями, куди ховаються селяни, заскочені знічев'я татарами і обороняються від них, тому кожний селянин, йдучи на працю в поле, завжди має з собою рушницю на плечах і шаблю або тесак при боці: бо вони дуже часто є в небезпеці перед татарами і майже ніколи не бувають у безпеці від них» [4, с. 193–201].

Після смерті Януша Збаражського і його дружини Анни Четвертинської велика спадщина залишилася синам Юрію і Криштофу. В 1608 році були встановлені межові знаки між сусідами-поміщиками Янушем Острожським, котрому належав Тетіїв і другі пункти, та Криштофом і Юрієм Збаражськими, яким належали Погребище, Живошов, Прилуки [5].

В 1627 році вмирає Криштоф Збаражський – краківський каштелян, і всі маєтки залишаються за Юрієм: Прилука із замком і околицями, до яких належать Нова Гребля, Лосівка, Турбів, Скибинці, Курава, Вахна, Петанівка, Колошків, Ярмушовка, Писарівка (Псярівка). За князя Юрія виникає Новий Збараж та Новий Губин. Обидва брати були неодружені і коли Юрій після смерті брата стає каштеляном краківським, купує собі замок в Пілице (Польща) і в Україну не повертається.

Рід Збаражських по Юрію закінчується в 1631 році. А добрі дідинні замки, міста всевладних Збаражських перейшли на Марисю Базилу-Захаровську – каштеляншу брацлавську, рідну сестру Януша Збаражського,